

מיותרים. בדפוס שקלאוו תקע"ד –

אינם⁷.

שבחי' כו' הלב כו' הארת חכמה עליונה: עיין ח"א פי"ט: "אלא שגלות הזה לבחי' חכמה אינו אלא לבחי' המתפשטת ממנה בנפש כולה כו' אבל שרש ועיקר של בחי' חכמה כו' הוא במוחין כו'". וא"כ, כנראה, העיקר של בחי' חכמה הוא במוחין, והארתה בפנימית הלב, ומתפשטת בכל הנפש.

פנימיות: צ"ע איפוא צ"ל מלא ו' (פנימיות), ואיפוא צ"ל חסר ו' (פנימית)⁸.

הרעת המתפשט:

חכמה עליונה שלמעלה כו': עיין לעיל

ח"א פי"ח⁹.

ובה מלובש: עיין לעיל ח"א פי"ט ופל"ה בהגהה¹⁰.

ד

אין ישראל: יד הל' מתנות עניים פ"י ה"א, ע"פ שבת קלט, א¹. ועיין מ"ש על הגליון סנהדרין צח, א². לעיין בדקדוקי סופרים³. מארז"ל זה הובא גם לקמן ס"ט. שנאמר: ישעי' א' כז'.

כתיב צדק: תילים פה' יד'. וראה אגה"ק סי' לב' – פירוש צדק⁴.

אך הענין: עיין ג"כ קו"א ד"ה וצדקה⁵. מ"ש לך: תילים כז' ח'. עיין לקו"ת ד"ה כי תצא הב'⁶.

יסוד האש .. שבלב: כנ"ל ח"א פ"ג. וכמ"ש מומקמים: תילים קל' א'. וזלע"ז – מישראל: לכאורה פשוט שכל זה צריך להיות בתוך החצאי-עיגול. או – יותר נכון – שבכלל החצע"ג

(3) בדקדוקי סופרים – ליתא גירסא אחרת. (4) ושם: "צדק .. הוא לשון זכר היא מדת החסד המתעוררת בלב האדם מעצמו כו'".

(5) בענין "המשכת נחל איתן הוא הארת חכמה עילאה שיאיר בפנימיות הלב".

(6) ושם (לו, ב), לאחר ששמאר ענין פנימיות הלב: "ועל זה אמר דוד המלך ע"ה בקשו פני, פי' פנימי שלי, היינו עצמיות פנימיות נקודת הלב ברעותא דליבא, שהוא בהסתור והעלם, וצריך לבקשה ולחפש אחרי' ולהוציאה מההעלם אל הגילוי וכו'".

(7) ראה גם הערות ותיקונים בדא"פ: "לכאורה צ"ל: (ועד"מ .. כלל. וזלע"ז .. מישראל) – בתניא שקלאוו תקע"ד אין חצע"ג כלל".

(8) וראה גם הערות ותיקונים בדא"פ: "באגה"ק זו לפעמים חסר וא"ו ולפעמים – מ"ו. וצ"ע אם מדויק הוא".

(9) ושם: "החכמה היא מקור השכל וההבנה והיא למעלה מהבינה שהוא הבנת השכל והשגתו, והחכמה היא למעלה מההבנה וההשגה והיא מקור להן וכו'".

(10) בפ"ט: "חכמה .. הבטל במציאות באור א"ס ב"ה המלובש בו"^{*}. ובפל"ה: "אור א"ס אינו

(* לכאורה הכוונה בציון זה – שהביטול דחכמה הוא הסיבה להתלבשות אור א"ס (כבפל"ה), ולא לעצם ענין התלבשות אור א"ס בחכמה, שנתבאר כבר בפ"ח (אבל ראה הנסמן לקמן סט"ו ע' לה). ולעיל פנ"ב (ע' שכט)).

(1) ושם: "אין ירושלים נפדה אלא בצדקה". ובמק"א (שיעורים בספר התניא ס"ע 1359 הערה 9 – לקו"ש חט"ז ס"ע 594) כותב רבינו: רמב"ם הל' מתנות עניים רפ" – הועתק ביו"ד ר"ס רמז.

ואין הכוונה למ"ש בש"ס (שבת קלט, א. סנהדרין צח, א) – דהרי שם כתוב "נפדה". והמפרשים (הרדב"ז והכס"מ וההגהות על הטור) שמציינים מקור דברי הרמב"ם מהמירא דעולא בש"ס (שם) אין כוונתם – כבכו"כ מקומות – להלשון בדיק – כי אם להתוכן, וכמפורסם. וראה שם תיכף בהלכה שלאחרי' ברמב"ם ובמפרשים הנ"ל.

וגם במסורת הש"ס וכו' שמביאים שהרמב"ם הי' גורס "ישראל" (במקום "ירושלים") בגמרא – ה"ה מזכירים רק תיבת "ישראל", והגירסא "ישראל" נמצאת בע"י, משא"כ הגירסא "נגאלין" – לע"ע לא מצאתי בש"ס ויל"ש. וקשה יותר לומר שלהרמב"ם היתה גירסא שלא נמצאת בשום מקום אצלנו, מאשר לומר שהרמב"ם מפרש הענין יותר מאשר בש"ס ולכן כותב "נגאלין" (ואדרבה – כצ"ל).

(2) בסנהדרין שם: "אין ירושלים נפדית אלא בצדקה". ובהגהה על הגליון: "הרמב"ם פרק י' מהלכות מתנות עניים וכן בטור י"ד סי' רמז איתא ישראל, וכן צ"ל למובן ושבי' בצדקה. ודלא כמ"ש רש"א בח"א שנדחק בזה טובא .. ע"ש, ברם לנוסחא שני' עדים נאמנים הרמב"ם וטור אתי' לשפיר".

ועוד בכ"מ.

מ"נ: הוזכר ג"כ בח"א ספ"י.
 כמשארז"ל אין: עיין תענית כה, ב:
 "אין לך טפח מלמעלה כו". לעיין בדקדוקי
 סופרים¹⁴. בזח"ג רמז, ב: "אמרו
 בתעניות אין טפה יורדת מלמע' שאין
 עולין כנגדה טפיים". ועיין ג"כ טעמ"צ
 להרח"ו יתרו – אזהרת לא תגנוב¹⁵.
 ע"ח שער טז' רפ"ב¹⁶. ובאוה"ת בראשית
 כא, סע"ב ואילך (לאחרי שמציין לזח"ג
 ותענית הנ"ל, מוסיף): "עיין¹⁷ ירושלמי
 תענית פ"א ה"ג וברכות פ"ט ה"ב. לקו"ת
 להאריז"ל תילים פד¹⁸. לקו"ת¹⁹ פנחס
 ע"פ צו²⁰. שה"ש קול דודי²¹. הוספות
 לתו"א ביאור כי תשא²². רוקח ס' שעז.
 שו"ת ריב"ש ס' קכה. תה"ד ס' רנ"ד.
 אוה"ח בראשית א' ט' ד"ה ונראה".
 שהוא חיותו: עיין לעיל ח"א פל"ז²³.
 עסק בהם: ב"כפיו", שנזכר לעיל? או
 בעסקיו, שנזכר אח"ז?
 כמ"ש מכל: משלי ד' כג'.
 משמר פי' בית האסורים: פירש"י
 בראשית מב' יז'.
 כמ"ש והלכת: דברים כח' ט'.
 אחרי: דברים יג' ה'.
 ות"ת כנגד כולן: פאה פ"א מ"א.
 וזהו ג"כ: עיין ג"כ לקמן סי' יב' ל'.

כמ"ש: משלי ג' יט'.

והיא היא: לכאורה קאי על אור –
 עיין לעיל פי"ט¹¹ – וא"כ צ"ל "הוא
 הוא".

גלות השכינה: עיין ג"כ ח"א פי"ז¹².
 מרז"ל גלו: כ"ה ("גלו לבבל") במגילה
 כט, א. ובח"א פי"ז ולקמן סכ"א –
 "לאדום". וצ"ע הטעם לשינוי זה¹².
 לבושים צואים: בח"א פ"ט – בגדים
 צואים.

הנקרא בשם בבל:
 ועז"נ ומלתם: דברים י' טז'.
 מילה ופריעה: שבת קלג, א.
 ומל ולא: שבת קלז, ב.
 כתיב ומלתם: דברים י' טז'.
 ומל: דברים ל' ו'.
 משיח בא בהיסח הדעת: סנהדרין צז,
 א.

והיא גילוי: לכאורה קאי על ביאת
 משיח? ש"היא גילוי בחינת כו".
 לעד ולעולמי עולמים: נוסח ברכות
 ק"ש.
 בחיי שעה זו תפלה: שבת י' ע"א.
 מאת ד' מן השמים: בראשית יט' כד'.
 יאר: במדבר ו' כה'.
 ומל: דברים ל' ו'.
 אך מודעת: עיין לקו"ת ויקרא כ' א'¹³

15) צוין גם באוה"ת דלקמן (ושם: "אין טיפה
 שיורדת מלמעלה כו"). ויש לעיין למה הקדים
 רבינו לציינו כאן.
 16) ושם: "וכבר ידעת שאין טפה יורדת
 מלמעלה כו".
 17) בירושלמי: "טפח". ובכל שאר המקומות:
 "טפה". ובריב"ש: "טפה .. טפחיים".
 18) כאן מציין הצ"צ לטעמ"צ להרח"ו הנ"ל,
 ולאגה"ק ס"ד.
 19) ראה גם לקו"ת שלח מב, ב, ובהנסמן לשם.
 20) עז, א.
 21) טז, רע"ב.
 22) קיב, ד.
 23) ושם (מח, סע"ב): "הואיל ובמעות אלו הי'
 יכול לקנות חיי נפשו החיונית הרי נותן חיי נפשו
 לה".

מתייחד אפי' בעולם האצילות אלא ע"י התלבשותו
 תחלה בספי' חכמה, והיינו משום שא"ס ב"ה הוא
 אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא
 מדרגת החכמה".
 11) ושם (כד, סע"ב): "(בח"י החכמה עם) ניצוץ
 אלקות מאור א"ס ב"ה (המלוכש בה)".
 12) וראה גם מ"מ, הגהות והערות קצרות
 לסש"ב" לשם (ע' קיז).
 13) ושם: "כמו שבאיש ואשה עד"מ אשה
 מזרעת תחלה יולדת זכר, כך הנה בכנ"י עם הקב"ה,
 כשהאשה היא כנ"י מזרעת תחלה, היינו בחי'
 אתעדל"ת מלמטה למעלה .. העלאת מ"נ, ואח"כ
 נמשך אתעדל"ע והמשכת מ"ד, אזי יולדת זכר ..
 אהבה בנש"י שמבחי' דכר דהיינו בחי' אהבה רבה
 כו".
 14) בדקדוקי סופרים ליתא גירסא אחרת.

הנקרא שלום: אולי המקור הוא מישעי' לב' יז': "והי' מעשה הצדקה שלום". וראה ב"ב י' ע"א: "כל צדקה וחסד שישראל עושין בעוה"ז שלום גדול .. בין ישראל לאביהם שבשמים". זח"א ר, ב: "צדקה דא הוא שלום".
 וז"ש פדה: תילים נה' יט'.
 שבשמים כמארו"ל: ב"ב י' ע"א.
 כמ"ש תמיד: דברים יא' יב'.
 והיו עיני: מלכים-א ט' ג'. וצ"ע, דהרי כתוב זה קאי אבית המקדש ולא אארץ ישראל.

ישראל.
 והיא שעמדה: לעיין בסי' האר"י הגדה בפירוש והיא²⁴.
 החושבים כו': ע"ד תילים קמ' ה' ("חשבו לדחות פעמי").
 ותעמוד לנו לעד: ע"ד תילים קיא' ג' ("עומדת לעד").
 לשום נפשנו בחיים: ע"ד תילים סו' ט' ("השם נפשנו בחיים").
 חיי החיים: נזכר בח"א פ"ה.

_____ • _____

²⁴ ושם (בפירוש "והיא שעמדה"): "יאחז הכוס בידו הרומז לנוקבא .. סוד הקטנות ג' אלקי"ם בההי"ן ביודי"ן באלפי"ן, הרי היא, ובכ"מ שגלו

ישראל שכינה עמהם ועומדת לשומרם ע"י ההוא שפע של היא, כי בגלות היא רק בסוד הקטנות".